

Tryb rozkazujący czasowników

Jak rozkazywać

Znamy już czasowniki podane w trybie rozkazującym z naszych komend wojskowych :

- **vertite** - skręćcie
- **state** - stójcie
- **spectate** - patrzcie
- **consistite** - zatrzymajcie się

Warto zauważyć, że są one podane w liczbie mnogiej.

Aby móc się zwracać nie tylko do grupy żołnierzy, ale także do pojedynczego żołnierza. Potrzebujemy wiedzieć jak tworzyć taki tryb rozkazujący w liczbie pojedynczej, a w szczególności jak wyglądają bezokoliczniki tychże czasowników.

Otoż temat jest całkiem prosty.

Uogólniając :

- jeśli na końcu słowa jest - RE - bezokolicznik
- ucinamy owo - RE - i mamy liczbę pojedynczą trybu rozkazującego
- zamieniamy - RE na - TE - i mamy liczbę mnogą trybu rozkazującego

Przykłady:

-
- **dare** - podać
 - **da** - podaj
 - **date** - podajcie

-
- **stare** - stać
 - **sta** - stój
 - **state** - stójcie

-
- **laxare** - zluźnić
 - **laxa** - zluźnij
 - **laxate** - zluźnijcie

-
- **avdire** - słuchać
 - **avdi** - słuchaj
 - **avdite** - słuchajcie

-
- **venire** - przybywać

- **veni** - przybądź
- **venite** - przybądźcie

-
- **abire** - rozejść się
 - **abi** - rozejdź się (po polsku lepiej będzie brzmiało : odejdz)
 - **abite** - rozejdźcie się

-
- **mvndare** - wyczyścić
 - **mvnda** - wyczyść
 - **mvndate** - wyczyśćcie

itd

Prosto, łatwo i przyjemnie ...

ALE NIESTETY jest pewien wyjątek.

Sa czasowniki, należące do tzw 3eciey koniugacji.
I one z reguły konczą się na -ERE

Wówczas mamy trochę inny system działania :

Uogólniając :

- jeśli na końcu słowa jest - ERE - bezokolicznik (szczególny przypadek końcówki -RE)
- ucinamy samo - RE - i mamy liczbę pojedynczą trybu rozkazującego (tak samo jak wyżej było)
- zamieniamy - ERE na - ITE - i mamy liczbę mnogą trybu rozkazującego (i tu jest owa zmiana)

Przykłady:

- **vertere** - odwrócić/skręcić
- **verte** - odwróć
- **vertite** - odwróćcie (a nie vertete)

-
- **consistere** - zatrzymać się
 - **consiste** - zatrzymaj się
 - **consistite** - zatrzymajcie się (a nie consistete)

-
- **dirigere** - wyrównać
 - **dirige** - wyrównaj
 - **dirigite** - wyrównajcie (a nie dirigete)

itd

Do tej ostatniej grupy będzie należało całkiem sporo czasowników, które używamy :

- **pergere**
- **procedere**
- **recidere**
- **stringere**

- **recondere**
- **deponere**
- **facere**

itd

Zeby bylo jeszcze gorzej, wcale nie kazdy czasownik, ktory konczy sie na -ERE ... podlega owej regule.

Bo przykladowe dwa dosyc znane czasowniki, wlasnie jej nie podlegaja :

-
- **salvere** - witać (dosłownie- być zdrowym, mieć się dobrze)
 - **salve** - witaj (dosłownie- bądź zdrow)
 - **salvete** (a nie salvite) - witajcie (dosłownie- bądźcie zdrowi)

-
- **valere** - żegnać (dosłownie- być zdrowym, mieć się dobrze)
 - **vale** - żegnaj (dosłownie- bądź zdrow)
 - **valete** (a nie valite) - żegnajcie (dosłownie- bądźcie zdrowi)

Revision #2

Created 2026-04-15 13:44:25 UTC by VENATOR

Updated 2026-04-15 13:53:49 UTC by VENATOR